

Ana qanunumuz: çağdaş dünyamızın en mütərəqqi Konstitusiyası

Siyasi arenada, döyüş meydanında misilsiz ugura imza ataraq tarixi ədaləti bərpa edən Azərbaycan tarixinin ən fəxarətli günlərini yaşayır. 44 gün ərzində tariximizdə yeni səhifə yaratmış Azərbaycan dünyaya siyasi və hərbi gücünü göstərdi. Xalqımız Ali Baş Komandanın ətrafında bir yumruq kimi birləşərək, həmrəylilik nümayiş etdirdi. Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən hərbi əməliyyatlar nəticəsində müasir standartlara cavab verən rəşadətli Ordumuz 44 gün ərzində 300-ə yaxın yaşayış məntəqəsini, həmcinin 5 şəhər və 4 qəsəbəni, bir sıra strateji yüksəklikləri işğaldan azad etdi.

2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycanın Qələbəsini təsdiqləyən Üçüncü Beyanat imzalandı. Azərbaycan xalqı Zəfər tarixini 8 Noyabr Zəfər Günü qeyd etdi. Bu günlər Azərbaycan xalqı öz tarixi günlərini yaşayır. Bu gün isə zəfər qazanmış Azərbaycan 12 noyabr - Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul olunduğu günü ilk milli Konstitusiyamızın qəbul edilməsinin 27-ci ildönümünü qeyd edir. Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü və müəllifliyi ilə hazırlanmış ilk milli Konstitusiya çağdaş dünyadan en mütərəqqi konstitusiyalarından biri olmaqla, suveren dövlətçilik tariximizdə yeni mərhələ açdı, dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat və ictimai-siyasi həyatda dinamik inkişafə güclü təkan verdi. 1995-ci il noyabrın 12-də Azərbaycan xalqı çoxəsrlik dövlətçilik eñənlərini davam etdirərək, ümumxalq səsverməsi - referendum yolu ilə özünün ilk milli Konstitusiyasını qəbul edərək, onu ideya və dəyərlər sistemi kimi təsbit etmiş oldu. Konstitusiyanın qəbulundan sonra ölkəmizdə hüquqi dövlət quruculuğu və insan haqlarının təminı sahəsində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdi. Tarixi zamana nəzər salıb, həmin illəri vərəqləsək görərik ki, 1996-ci il fevralın 6-da Ulu Öndər Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə noyabrın 12-i Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Günü elan edildi. Hər il 12 noyabr - Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul olunduğu gün ölkəmizdə rəsmi dövlət bayramı kimi qeyd olunur.

ÖLKƏMİZ BİR SIRA KONVENTİYALARA QOSULDU

İlk ali Qanunu qəbul etməklə, Azərbaycan xalqı bütün cəmiyyətin və hər kəsin fıravənlığını, azadlığını və təhlükəsizliyinin bərqərar edilməsinə nail oldu. Müstəqil dövlətin ilk konstitusiyası, eyni zamanda, xalqımızın dünyəvi, milli-mənəvi prinsipləri rəhbər tutaraq, seçdiyi gələcək yolun ifadəsi idi. 5 bölmə, 12 fəsil, 158 maddə və kecid müddəalarından ibarət olan konstitusiyanın mühüm özəlliklərindən biri de vətəndaş hüquq və azadlıqlarına geniş yer ayrılması idi. 1996-1997-ci illerde Azərbaycan insan hüquq və azadlıqla-

rının, demokratik təsisatların inkişafının təminatı ilə bağlı bir sıra beynəlxalq konvensiyalara qoşuldu. 1998-ci il

12 NOYABR
KONSTITUSİYA
GÜNÜ

fevralın 10-da Azərbaycanda ölüm hökmü leğv edildi. Azərbaycan MDB məkanında və müsəlman dünyasında bu tarixi qərarı qəbul edən ilk dövlət idi. 14 iyul 1998-ci il tarixdə Azərbaycanda konstitusion müstəvinin en vacib institutlarından biri - Konstitusiya Məhkəməsi fəaliyyətə başladı. 1998-ci il avqustun 6-da Ümummilli Lider Heydər Əliyev konstitusion hüququn təməl prinsiplərindən olan söz azadlığının təminatı ilə bağlı mühüm bir qərara imza atdı. Belə ki, mətbuat üzərində senzura tamamilə leğv edildi. 1999-cu il dekabrın 12-də Konstitusiyada təsbit olunmuş kecid müddəalarından daha birinə əməl olundu - ölkədə ilk bələdiyyə seçkiləri keçirildi, yerli özünüidarə institutu fəaliyyətə başladı. 2001-ci ilin yanварında Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv qəbul edilməsi ilə ölkəmiz bir sıra Konvensiyalara qoşuldu, dövlətin hüquqi sisteminin demokratik dünya standartlara uyğunlaşdırılması davam etdi. 2002-ci ildə İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil - Ombudsman Təsisatı fəaliyyətə başladı.

YENİ İCTİMAİ-SİYASI MÜNASİBƏTLƏR KONSTITUSİYADA İSLAHATLARIN APARILMASINI ZƏRURİ ETDİ

Cəmiyyətin inkişafı, yeni ictimai-siyasi münasibətlərin meydana çıxması Konstitusiyada islahatların aparılması zəruri etdiyindən, 2016-ci ildə növbəti dəfə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavə və dəyişikliklərle bağlı ümumxalq səsverməsi keçirildi. Konstitusiya islahatları cəmiyyətin sosial sifarişi olaraq ciddi bir zərurət kimi meydana çıxdı. Silahlı Qüvvələrlə bağlı edilən dəyişikliklər de təqdirəlayıcıdır. Belə ki, Ali Baş Komandan statusu yalnız ordu, Silahlı Qüvvələr üzərində idisə, artıq

konstitusiyaya edilən dəyişikliklərə əsasən, bütün silahlı birləşmələr Ali Baş Komandanın əmrinə tabedir. Digər mühüm və vacib məqamlardan biri isə prezidentlik müddətinin 5 ildən 7 ilə artırılması idi. Dünyanın bütün demokratik dövlətlərində vitse-prezidentlik institutu var. Dünya təcrübəsində olan bu demokratik ənənenin Azərbaycan Konstitusiyasında da əks olunması müsbət haldır. Bütün bunlar əvəl və səmərəli siyaset aparmağa, ölkənin siyasi nüfuzunu və iqtisadi-hərbi qüdrətini daim artırmağa, iqtisadi və siyasi səhnədə olduğı kimi, idarəetmədə də islahatlar keçirməyə imkan yaratmış oldu. Referendum Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının müasir dövrə, həyatında baş verən irəliyişlərə uyğunlaşdırılması və yeni tələbələrə cavab verən formaya salınması baxımından əhəmiyyət kəsb edir. Bu dəyişikliklər əsasən, insanların hüquq və azadlıqlarının daha yaxşı təminatının yaradılmasına yönəlmış oldu. Eyni zamanda, Azərbaycanda siyasi sistemin tekniləşdirilməsi, idarəcilik mexanizminin daha əvəl formaya salınması ilə əlaqədardır.

AZƏRBAYCANIN İNKİŞAFINDA KEYFİYYƏTCƏ YENİ DÖVR

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən islahatlar ölkəmizin tərəqqisine, inkişafının davamlı xarakter dasımasına, dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsinə, idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və demokratik inkişaf prosesinə töhfələr verir. Prezident İlham Əliyevin ötən 19 ilde Azərbaycana rəhbərliyi ilə cəmiyyət həyatının bütün sahələrində uğurlar əldə edilib, ardıcıl olaraq sosial-iqtisadi islahatlar həyata keçirilib. Azərbaycanın dövlət və cəmiyyət həyatının bütün sahələrini əhatə edən genişmiqyaslı islahatlar, tərəqqi və quruculuq prosesləri öz mənbəyini, mehz Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından götürüb. Əsas Qanunda təsbit edilmiş prinsip və istiqamətlər ölkəmizdə siyasi, hüquqi, iqtisadi, sosial və digər sahələrdə davamlı inkişafın əldə olunmasına zəmin yaradıb. Azərbaycan dövləti bu gün öz tarixinin böyük tərəqqi ilə xarakterizə olunan dövrünü yaşayır, öz inkişafının keyfiyyətcə yeni və daha yüksək mərhələsinə qədəm qoyub. Bu gün Azərbaycan qalib ölkə kimi dünyada tanınır. Vətən müharibəsi Azərbaycan xalqının ne qədər vətənpərvər, böyük xalq olduğunu, milli birliyini, həmrəyliyini bütün dünyaya sübut etdi. Bu gün Azərbaycan bayrağı işğaldan azad edilmiş bölgələrdə ucaldılıb və bu bayraq daim həmin ərazilərdə dalgalanacaq. 44 gün davam etmiş Vətən müharibəsində qazanılmış parlaq Qələbə sayesində 30 ilə yaxın müddədən sonra Azərbaycan Konstitusiyasının tələblər və müddəaları yerinə yetirilib.

Zümrüd BAYRAMOVA